

Bogdan - Gabriel CHIRIAC

**DIPLOMAȚIA ROMÂNESCĂ
ȘI
„CHESTIUNEA BALCANICĂ”
(1878 - 1914)**

*Autograful
MGM*

Bogdan - Gabriel CHIRIAC

**DIPLOMAȚIA ROMÂNEASCĂ
ȘI „CHESTIUNEA BALCANICĂ”
(1878 - 1914)**

Bogdan - Gabriel CHIRIAC

**DIPLOMAȚIA ROMÂNEASCĂ
ȘI „CHESTIUNEA BALCANICĂ”
(1878 - 1914)**

*Autograful
MGM*

Craiova, 2025

© **Bogdan - Gabriel Chiriac**

Coperta I: Congresul de la Berlin, 1881,
pictură de Anton von Werner.

Coperta și machetarea grafică: Mihai Băileșteanu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CHIRIAC, BOGDAN-GABRIEL

Diplomația românească și "chestiunea balcanică" :
(1878-1914) / Bogdan-Gabriel Chiriac. - Craiova : Autograf
MJM, 2025

ISBN 978-606-709-351-3

94

Editura Autograf MJM Craiova
Str. Felix Aderca, Nr. 9, Bl. 7, parter, 200410 - Craiova, Dolj
Tel. : 0786 035 472

www.autografmjm.ro / email: office@autografmjm.ro

INTRODUCERE

Tema pe care o propunem în vederea analizei și dezbaterii, intitulată ***Diplomația românească și Chestiunea Balcanică (1878 - 1914)***, tratează un subiect de un interes deosebit pentru studiul relațiilor internaționale din ultimul sfert al secolului al XIX-lea și din primele două decenii ale secolului XX. Mai mult decât atât, acest subiect a revenit de ceva timp în actualitate, pe fondul situației geopolitice internaționale actuale, de aceea considerăm că aducerea lui în atenția mediului științific și de cercetare din România ar prezenta un grad ridicat de oportunitate.

Acest demers științific va fi organizat într-un număr de cinci capitole principale, structurate, la rândul lor, pe mai multe subcapitole, însoțite de o *Introducere*, *Concluzii* și *Bibliografie*, respectând principiile cercetării științifice de profil.

Titlurile capitolelor cuprind noțiuni și, totodată, reprezintă etape esențiale pentru desfășurarea cercetării noastre. Am considerat necesar ca și titlurile subcapitolelor să conțină elementele de interes pentru problematica investigată pentru a mări gradul de viabilitate al explicațiilor pertinente și argumentelor de substanță pe care le-am adus în această cercetare.

Tema lucrării de doctorat, ***Diplomația românească și Chestiunea Balcanică (1878 - 1914)***, privește, studiază și investighează o problemă istorică

complexă, chiar profundă, fiind menită să analizeze cât mai multe concepții, păreri și abordări posibile, pe care le-am descoperit prin intermediul studiului aprofundat, atât în documente de arhivă, studii, lucrări de specialitate, cele pe care le-am dedus, prin prisma experienței personale de studiu al istoriei și relațiilor internaționale, precum și din investigarea materialului științific și documentar deja existent.

Demersul de cercetare se derulează progresiv pe trei mari paliere cronologice. Primul dintre acestea, raportat la perioada 1880-1885, tratează modul în care România independentă și-a definit parametrii viitoarei sale politici externe - în primul rând amenințările aproape constante ale Rusiei Țariste, pierderea Sudului Basarabiei care, în ciuda primirii Dobrogei, făceau ca o eventuală apropiere de Rusia să fie rău privită, în primul rând de Regele Carol I care prefera, evident, o alianță cu Germania, chiar dacă pentru aceasta era obligat să accepte și o înțelegere cu Austro-Ungaria.

Al doilea palier, raportat la perioada 1886-1908, este unul încărcat de semnificații. Bulgaria făcuse pași importanți în direcția unificării teritoriale, depășind limitele înțelegerilor din anul 1878. Rusia nu dorea o consolidare a Bulgariei printr-o alianță dinastică cu România, dar era la curent cu faptul că bulgarii aveau ambiții de natură teritorială în Dobrogea și Macedonia, pe care Austro-Ungaria la rândul său, deși nu le agreea, le alimenta¹.

¹ Bogdan-Gabriel Chiriac, *Romanian Diplomacy and the political crisis in the Balkans (1881-1913)*, în *Literature as Mediator. Intersecting Discourses and Dialogues in a Multicultural World*,

Rusia era totodată conștientă că rămăsese cu o datorie neonorată după momentul Reichstadt 1876² și anume promisiunea că Bosnia-Herzegovina va fi anexată de Austro-Ungaria. Aceasta din urmă avea instalat, la acel moment, un protectorat în Bosnia-Herzegovina, dar acest protectorat nu reprezenta o anexiune teritorială în adevăratul sens al cuvântului, adică militarii de la Viena se vedeau lăsați în planul secund, diplomații fiind cei favorizați³.

Momentul 1908, sau așa-numita *criză din Bosnia-Herzegovina*⁴, a reprezentat un moment de maximă încordare survenit la trei decenii de la semnarea Tratatului de la Berlin din iunie-iulie 1878. În acest an, anexarea Bosniei-Herzegovina (petrecută la 23 septembrie/6 octombrie 1908) de către Austro-Ungaria și proclamarea la Veliko Tîrnovo, capitala istorică a Bulgariei, a independenței acestei țări (realizată la 22 septembrie/5 octombrie 1908) au produs îngrijorare la nivel european, stare care a fost însă repede potolită, imperiul austro-ungar consimțind la plata unor despăgubiri pentru a preveni un incident militar major. Evident este faptul că nici Austro-Ungaria nu dorea un

editori Iulian Boldea, Corneliu Sigmirean, Dumitru Mircea Buda, Arhipelag XXI Press, Târgu Mureș, 2018, p.144.

² Hugh Ragsdale, *Imperial Russian Foreign Policy*, Woodrow Wilson Center Press, Cambridge University Press, 1993, p. 23 și urm.

³ Bogdan-Gabriel Chiriac, *Romanian Diplomacy...* p. 145.

⁴ Luigi Albertini, *Origins of the War of 1914*, Vol. I, Enigma Books, New-York, 2005, p. 22 și urm.; Misha Glenny, *The Balkans, Nationalism, War, and the Great Powers, 1804–2012*, Anansi Press Inc, Toronto, 2012, p. 24.

război, date fiind problemele deja existente în cadrul monarhiei dualiste cu mișcarea panslavistă.

Al treilea palier (intervalul 1909-1913) se concentrează pe chestiunea macedoneană. România era direct interesată de soarta aromânilor, latinofoni pe care, la 23 mai 1905, Sultanul Imperiului Otoman, Abdul Hamid al II-lea, îi recunoscuse ca minoritate distinctă în cadrul Imperiului⁵.

Important de reținut este faptul că anul 1908⁶, prin evenimentele sale, a redeschis, a readus practic în atenție ceea ce numim *Chestiunea orientală*, această problemă spinoasă a Sud-Estului European sau a Balcanilor. Bătrâna Europă a redevenit centrul de greutate pentru relațiile internaționale ale perioadei, iar Peninsula Balcanică, o veritabilă placă turnantă în care se ciocneau interesele geopolitice ale Austro-Ungariei și Rusiei, a devenit marele *nod gordian* în asigurarea unui echilibru stabil al intereselor Marilor Puteri.

Momentul *Revoluției Junilor Turci* a marcat debutul schimbărilor profunde în politica internă a Imperiului Otoman. Intenția *Junilor Turci* era să readucă Imperiul Otoman, o realitate istorică, geopolitică și statală învechită (clădită pe o structură bizantină, cu o suprastructură instituțională reprezentată de dreptul și religia musulmană - sublinierea noastră), incompatibilă cu noile realități, în

⁵ Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (S.A.N.I.C.), fond Kretzulescu, dosar 831, f. 62; Arhiva MAE. *Documente diplomatice. Afacerile Macedoniei. Conflictul greco-român*, București, 1905, p. XXXI.

⁶ *Ibidem*.

Cei care au trasat coordonatele păcii la Berlin în anul 1878 (să îi numim după termenul din limba engleză The Peacemakers) au crezut că au rezolvat, într-un final, Criza Orientală prin satisfacerea parțială a intereselor Angliei, Austro-Ungariei, Rusiei, Imperiului Otoman, României, Serbiei, Muntenegrului și Bulgariei.

Tocmai rezolvarea parțială a problemei și mai mult în favoarea intereselor Marilor Puteri europene, ca de atâtea ori de altfel în istoria relațiilor internaționale, spre nemulțumirea noilor state aparute în Balcani, dar și a Greciei, a dus la apariția succesoarei Crizei Orientale, anume Chestiunea Balcanică. Nu am denumit-o Criza Balcanică, pentru că această Chestiune Balcanică este, ea însăși, o succesiune de crize și de păci.

Autorul

ISBN 978-606-709-351-3

9 786067 093513

autografmim.ro